

INSTYTUT ZACHODNI

nauka - strategia - analiza

Poznań 2011

Budynek Instytutu Zachodniego przy ul. Mostowej 27

Instytut Zachodni jest interdyscyplinarną instytucją naukową, działającą w Poznaniu nieprzerwanie od blisko 70 lat. Powołany został do życia już u schyłku 1944 r. Prowadzi badania z zakresu nauk historycznych, politycznych, socjologicznych, ekonomicznych i prawnych, odnoszące się do dziejów Niemiec, problematyki stosunków międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem relacji polsko-niemieckich, problematyki europejskiej i stosunków transatlantyckich. Od 1992 r. organem nadzorującym Instytut Zachodni jest Minister Spraw Zagranicznych RP. Dzieje i dorobek IZ sytuują go na mapie najważniejszych placówek naukowo-badawczych w Polsce. Jest instytucją znaną również w międzynarodowym środowisku naukowym.

Historia

Powstanie Instytutu Zachodniego wiązało się ściśle z doświadczeniami okresu II wojny światowej oraz niemieckiej okupacji w Polsce. Wydarzenia te odcisnęły tragiczne piętno na stosunkach polsko-niemieckich, równocześnie jednak wykazały ich wpływ na losy Europy. Z kolei przesunięcie granic państwowych Polski na zachód stwarzało potrzebę analizy zagadnień związanych z nowym układem terytorialnym, badania problemów historycznych, kulturowych i społeczno-gospodarczych Ziem Zachodnich i Północnych oraz śledzenia procesów ich integracji z resztą kraju. Powodowana takimi przesłankami grupa wybitnych profesorów przedwojennego Uniwersytetu Poznańskiego, działaczy społecznych, polityków – skupiona wokół profesora Zygmunta Wojciechowskiego – wystąpiła z inicjatywą powołania w Poznaniu placówki naukowo-badawczej, zajmującej się problematyką niemiecką oraz dziejami trudnego sąsiedztwa polsko-niemieckiego. Wybór Poznania na siedzibę Instytutu nie był przypadkowy, gdyż już w okresie międzywojennym miasto to stanowiło ważny ośrodek badań niemcoznawczych i tzw. myśli zachodniej.

prof. Z. Wojciechowski - dyrektor IZ w latach 1945-1955

Pierwszym dyrektorem Instytutu został inicjator jego powstania prof. Z. Wojciechowski, wybitny znawca problematyki niemieckiej, poczet kolejnych dyrektorów obejmował najwybitniejsze w polskiej humanistyce nazwiska, z profesorami Gerardem Labudą, Władysławem Markiewiczem, Lechem Trzeciakowskim, Antonim Czubińskim i Anną Wolff-Powęską na czele.

Także wśród jego pracowników wielu było znanych i cenionych badaczy problematyki niemieckiej, europejskiej lub regionalnej, reprezentujących różne dyscypliny nauki, w tym profesorowie: Krzysztof Skubiszewski, Lech Janicki, Jerzy Krasuski, Karol Marian Pospieszalski, Andrzej Kwilecki.

prof. G. Labuda - dyrektor IZ w latach 1959-1961

Splot dziejów Instytutu z aktualną sytuacją polityczną w Polsce oraz stanem stosunków polsko-niemieckich można dostrzec wyraźnie w tematyce badawczej oraz dorobku naukowym, charakterystycznym dla kolejnych etapów jego istnienia. W pierwszej dekadzie przedmiotem zainteresowania badawczego, obok dziejów okupacji hitlerowskiej, była również problematyka Ziem Zachodnich i Północnych, a zwłaszcza historyczne związki tego obszaru z Polską. Po 1956 r. podejmowano także studia nad historią Niemiec i relacji polsko-niemieckich oraz konsekwencjami istnienia dwóch państw niemieckich. Podpisanie w grudniu 1970 r. traktatu między PRL a RFN o podstawach normalizacji wzajemnych stosunków stworzyło nowe perspektywy badawcze dla Instytutu. Uznanie zachodniej granicy Polski pozwoliło przenieść akcenty badawcze na współczesne problemy

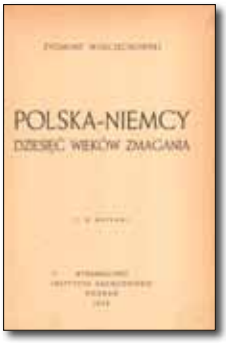

prof. A. Wolff-Powęska - dyrektor IZ w latach 1990-2004

obu państw niemieckich, które starano się analizować z największą – jak tylko to było możliwe – naukową rzetelnością. Już wówczas dostrzeżono i badano procesy, które okazały się kluczowe dla dziejów Europy: integrację zachodnioeuropejską, także w jej gospodarczym aspekcie, przemiany w Europie Środkowo-Wschodniej oraz w stosunkach Wschód-Zachód.

Pojawiła się również – skrzętnie wykorzystana przez pracowników – sposobność szerszego dotarcia do zachodnioniemieckiego świata nauki. Starano się rozwijać współpracę także z innymi zagranicznymi ośrodkami naukowo-badawczymi i akademickimi. Pracownicy Instytutu korzystali z możliwości wyjazdów stypendialnych, uczestniczyli w konferencjach i spotkaniach naukowych za granicą. Z kolei Instytut Zachodni przyjmował przedstawicieli międzynarodowego świata nauki, umacniając w ten sposób swą rolę ważnego ośrodka badań niemcoznawczych oraz partnera w podejmowaniu tematyki niemieckiej i europejskiej. Te bezprecedensowe zagraniczne kontakty naukowe były ważnym atrybutem Instytutu Zachodniego w czasach PRL-u.

Instytut Zachodni od początku swego istnienia współpracował także z najważniejszymi ośrodkami naukowymi w kraju oraz wybitnymi przedstawicielami nauki polskiej, zajmującymi się problematyką niemiecką i międzynarodową. Wpisał się też bardzo silnie w naukowy pejzaż Poznania, będąc jednym z najważniejszych jego punktów. Pozycję Instytutu Zachodniego w świecie poznańskiej nauki wzmacniały jego bliskie kontakty z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza. Prowadzono wspólne projekty badawcze, jak również organizowano konferencje naukowe, dyskusje i seminaria.

Działalność

Przemiany w Europie Środkowo-Wschodniej, w tym zjednoczenie Niemiec i demokratyzacja stosunków międzynarodowych otworzyły całkowicie nową epokę w dziejach Instytutu Zachodniego. Szansą stała się możliwość badania przełomowych wydarzeń na arenie europejskiej i światowej, a także podjęcia tematów, które ze względów politycznych lub trudności w dotarciu do materiałów musiały być wcześniej pomijane lub traktowane marginalnie. Powstały też szerokie perspektywy dla międzynarodowej wymiany naukowej. Instytut starał się w pełni te nowe okoliczności wykorzystać. Na początek lat dziewięćdziesiątych przypadło więc nie tylko poszerzenie tematyki badawczej, ale również określenie na nowo priorytetów i zadań badawczych. Nie zaniedbując badań historycznych, skoncentrowano się wyraźniej niż dotąd na teraźniejszości i przyszłości. W polu zainteresowań badawczych znalazły się ważne wydarzenia zachodzące w Europie: proces jednoczenia Niemiec, integracja i dezintegracja na kontynencie europejskim, transformacja ustrojowo-polityczna i gospodarcza w Europie Środkowo-Wschodniej. W badaniach zwrócono szczególną uwagę na kształtowanie się nowej roli Niemiec w Europie oraz zmiany zachodzące w międzynarodowym otoczeniu Polski. Efektem tych badań są monografie, leksykony i periodyki naukowe, artykuły w czasopismach naukowych krajowych i zagranicznych, a także obecność pracowników Instytutu na konferencjach o randze krajowej i międzynarodowej.

Instytut Zachodni utrzymał swą wysoką rangę w świecie nauki polskiej, jest ceniony także za granicą. Pozostał nie tylko ważną placówką badawczą, ale też miejscem ciekawych inicjatyw naukowych i popularyzatorskich.

Wizyta prezydenta A. Kwaśniewskiego podczas obchodów 60-lecia IZ; 19 kwietnia 2004 r.

Wizyta ministra spraw zagranicznych R. Sikorskiego w Instytucie Zachodnim; 26 czerwca 2008 r.

Konferencja „Dawne i nowe zagrożenia dla europejskich demokracji" z udziałem m.in. T. Mazowieckiego, H. Schmidta i M. F. Rakowskiego; 18-20 września 1994 r.

Uczestnicy konferencji „Francja, Niemcy, Polska, Ukraina, wobec wyzwań europejskich": prof. Z. Brzeziński, prof. J. Kłoczowski, była premier H. Suchocka; 20-21 listopada 1998 r.

„Okrągły stół" polityków, z udziałem m. in.: byłego wicekanclerza Austrii E. Buska, A. Michnika, S. Kowaliowa, podczas konferencji „Społeczeństwo i państwo w XXI w.: drogi i bezdroża demokracji"; 16-17 marca 2001 r.

zatorskich. Instytut w ostatnich dwóch dekadach odwiedzili wybitni przedstawiciele nauki polskiej i światowej, znani politycy i mężowie stanu, ludzie kultury i publicyści. Gośćmi poznańskiej placówki byli m.in.: Helmut Schmidt i Tadeusz Mazowiecki, Zbigniew Brzeziński i Aleksander Kwaśniewski, Władysław Bartoszewski i Jan Karski, Hanna Suchocka i Jerzy Buzek, profesorowie Zygmunt Bauman i Jerzy Szacki, Ryszard Kapuściński i Adam Michnik. Instytut wizytowali niemal wszyscy szefowie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Obecnie działalność badawczą Instytutu Zachodniego wyraża hasło: Polska – Niemcy – Europa. Koncentruje się ona na kilku głównych zagadnieniach tematycznych. Są to:

- Dzieje najnowsze Niemiec;
- Przemiany wewnętrzne w zjednoczonym państwie niemieckim;
- Rola Republiki Federalnej Niemiec na arenie międzynarodowej;
- Historia, teraźniejszość i perspektywy stosunków polsko-niemieckich;
- Wojna i okupacja 1939-1945;
- Przeobrażenia w Unii Europejskiej;
- Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych;
- Polska i jej otoczenie międzynarodowe;
- Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych.

Znaczenie prac prowadzonych w Instytucie polega na ich interdyscyplinarnym i wielowymiarowym charakterze. Podejmowane są tematy z zakresu historii, ekonomii, przemian politycznych i społecznych.

Zjawiska te badane są z różnej perspektywy i w różnych aspektach. Dlatego zespół badawczy Instytutu składa się z reprezentujących różne dyscypliny nauki specjalistów: historyków, politologów, prawników, socjologów i ekonomistów. Z kolei wielowymiarowy charakter badań wyraża się m.in.

w pracach historycznych, analizach współczesności, komparatystyce oraz wykorzystaniu modeli teoretycznych do weryfikacji wyników badawczych.

Podejmując tematy badawcze, w Instytucie zwraca się szczególną uwagę na ich znaczenie, aktualność oraz przydatność dla polskiej racji stanu i polskiego interesu na arenie międzynarodowej. Chodzi więc przede wszystkim o to, aby analizowane zagadnienia odzwierciedlały aktualne zjawiska, trendy i procesy, a uzyskane wyniki mogły być użyteczne dla polskiej praktyki politycznej.

Elastyczność w reagowaniu na wyzwania naukowe stanowi niepodważalny walor Instytutu Zachodniego. Aktualnie realizowane są następujące projekty badawcze:

- „Republika Federalna Niemiec 20 lat po zjednoczeniu. Polityka – gospodarka – społeczeństwo";
- „Polacy w Niemczech. Aspekty społeczne, polityczne, ekonomiczne, prawne";
- „Strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku";
- „Europa – USA. Wyzwania, trendy, perspektywy";
- „Dynamika niemieckiej opinii publicznej";
- „Racja stanu w stosunkach polsko-niemieckich. 1970-2004";
- „Mocarstwowe aspiracje Niemiec w Europie w XXI wieku";
- „Polityka międzynarodowych działań humanitarnych"
- „Sonderfahndungsbuch Polen – Specjalna księga Polaków ściganych listem gończym". Dotyczy okresu II wojny światowej.

Niepodważalną wartością Instytutu Zachodniego jest jego wielofunkcyjność. Stricte naukowo-badawczą działalność łączy on z pracą na rzecz organizacji nauki, jej popularyzacji oraz szeroko pojętego kształcenia politycznego. Ta wielostronna aktywność zyskuje dziś dodatkowe

„Okrągły stół" polskich ministrów spraw zagranicznych z udziałem: A. Olechowskiego, B. Geremka, W. Bartoszewskiego, D. Rotfelda; 19 kwietnia 2004 r.

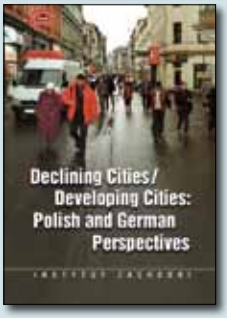

Spotkanie w Instytucie Zachodnim z prof. W. Bartoszewskim; 16 czerwca 2010 r.

Konferencja „Drogi pojednania. Dwadzieścia lat Traktatu między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec" z udziałem: A. Krzemińskiego, R. Kalisza, A. Schwall-Düren, G. Lesser, i J. Żakowskiego; 9 czerwca 2011 r.

znaczenie. Z jednej strony działa na rzecz pogłębienia świadomości europejskiej, wiedzy o sąsiadach i dokonujących się procesach, z drugiej – obalając różne bariery, mobilizuje i zachęca do szerokiej dyskusji nad żywotnymi dla interesów Polski i Europy problemami oraz tematami. Promując i popularyzując wyniki prowadzonych badań, Instytut działa na rzecz przezwyciężania negatywnych stereotypów myślowych, zwłaszcza dotyczących polskiego sąsiedztwa i szeroko rozumianego międzynarodowego otoczenia Polski.

W ostatnim czasie Instytut Zachodni rozszerzył swą funkcję ekspercko-analityczną. Wypracowując własne oceny badanych zjawisk, opisując trendy oraz formułując wnioski i prognozy, zespół badawczy Instytutu służy fachową informacją instytucjom państwowym. Pracownicy Instytutu są więc autorami wielu ekspertyz i analiz dla polskiej praktyki politycznej, gospodarczej i administracyjnej. I tak dla MSZ opracowano ekspertyzy dotyczące m.in.: polsko-niemieckich interesów i rozbieżności w Unii Europejskiej, polityki zagranicznej Niemiec, prognoz i ocen wyborów do Bundestagu, kwestii „wypędzeń" w polityce niemieckiej, miejsca Rosji w polityce Niemiec; stosunków transatlantyckich i zagadnień bezpieczeństwa, polskiej polityki solidarności międzynarodowej, zagadnień gospodarczych, zwłaszcza europejskiego rynku pracy, polityki pamięci historycznej.

Instytut kontynuuje działania na rzecz promocji i upowszechniania wiedzy, inicjując ważne wydarzenia naukowe. Jest organizatorem ciekawych, inspirujących naukowo konferencji i spotkań z udziałem uznanych badaczy z Polski, Niemiec, Francji, Stanów Zjednoczonych, a także Rosji.

Wydawnictwo

Istniejące od 1945 r. Wydawnictwo Instytutu Zachodniego stanowi integralną część placówki naukowo-badawczej, co określa jego profil edytorski. Trwająca już kilkadziesiąt lat działalność Wydawnictwa zaowocowała ponad 490 pozycjami zwartymi, 340 zeszytami „Przeglądu Zachodniego" oraz 75 numerami czasopism w językach niemieckim, angielskim i francuskim. Oficyna publikuje rozprawy pracowników Instytutu oraz autorów z innych ośrodków naukowych w kraju i za granicą. Są to publikacje dotyczące zagadnień ustrojowych, prawnych, politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych Niemiec, europejskich procesów integracyjnych, stosunków międzynarodowych, zwłaszcza relacji polsko-niemieckich, dziejów okupacji, historii i współczesności krajów Europy Środkowo-Wschodniej, przemian społecznych i kulturowych na Ziemiach Zachodnich

i Północnych Polski. Wydawane prace naukowe i popularnonaukowe mają walor poznawczy, edukacyjny i społeczny. Służą monitorowaniu oraz analizie przemian społecznych i kulturowych, procesów politycznych i gospodarczych, dokonujących się we współczesnym świecie.

Najważniejsze serie wydawnicze to: Prace Instytutu Zachodniego, Studium Niemcoznawcze Instytutu Zachodniego, Ziemie Zachodnie – Studia i Materiały, Biblioteka Przeglądu Zachodniego, Documenta Occupationis i Studia Europejskie**.** Szczególnie wartościowe i przeznaczone na potrzeby praktyki politycznej i gospodarczej są – ukazujące się od 1998 r. – ekspertyzy z cyklu Zeszyty Instytutu Zachodniego.

Od 2008 r. realizowane są dwa nowe projekty wydawnicze: Biuletyny Instytutu Zachodniego oraz IZ Policy Papers, ukazujące się również w wersji elektronicznej. Biuletyny stanowią doraźne eksperckie komentarze do bieżących wydarzeń politycznych, a IZ Policy Papers są tematycznymi opracowaniami poświęconymi węzłowym problemom polskiej polityki zagranicznej. Najnowszym zamierzeniem wydawniczym jest publikacja sześciu tomów bilansujących dwadzieścia lat istnienia zjednoczonych Niemiec.

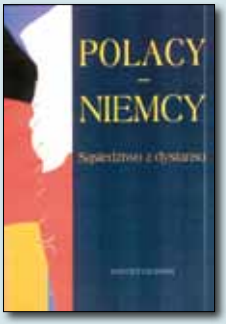
Wydawnictwo Instytutu Zachodniego stworzyło całą bibliotekę opracowań dotyczącą problematyki Ziem Zachodnich i Północnych, Niemiec i stosunków polsko-niemieckich, w tym wiele dzieł o charakterze pionierskim i o fundamentalnym znaczeniu dla nauki polskiej. Publikacje adresowane są przede wszystkim do środowisk akademickich: naukowców i studentów, ale także do każdego czytelnika zainteresowanego ważną i aktualną problematyką międzynarodową, wyzwaniami i zagrożeniami współczesności.

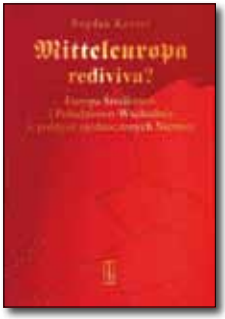
Spora część nakładów trafia za granicę. Wszystkie wydane prace, zarówno najnowsze, jak i archiwalne, można nabyć bezpośrednio w Instytucie, sprzedaż prowadzą również księgarnie naukowe. Informacje o publikacjach znajdują się na stronie internetowej Instytutu.

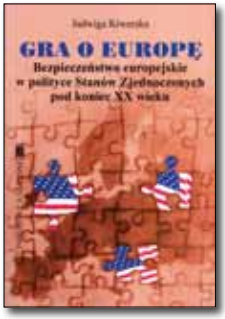

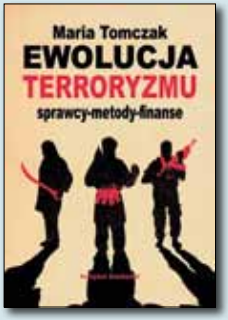

Przegląd Zachodni

„Przegląd Zachodni" jest ważnym i cenionym czasopismem naukowym o charakterze interdyscyplinarnym, wydawanym przez Instytut Zachodni. Ukazuje się nieprzerwanie od 1945 r., obecnie jako kwartalnik. Na jego łamach swoje artykuły prezentują zarówno pracownicy Instytutu Zachodniego, jak i inni autorzy z kraju i zagranicy.

Problematykę pisma określa hasło: Polska – Niemcy – Europa, które odzwierciedla profil naukowy Instytutu Zachodniego oraz priorytety badawcze jego pracowników. Oprócz tradycyjnych badań historii i współczesności Niemiec dostrzec można wzrost zainteresowania tematyką europejską oraz problemami współczesnego świata. Często pojawiają się także teksty dotyczące europejskich procesów integracyjnych, przeobrażeń w Europie Środkowo-Wschodniej, relacji transatlantyckich, gospodarczych i społecznych problemów współczesności. Trwałe miejsce zajmuje problematyka rzeczywistości powojennej Polski, szczególnie jeżeli pozwala zweryfikować obowiązujące przez wiele lat poglądy. Poruszane są ważne i aktualne zagadnienia polskiej polityki zagranicznej oraz miejsca Polski na arenie międzynarodowej. Od 2001 r. każdy numer pisma poświęcony jest określonej problematyce.

Wszystkie artykuły są opatrzone streszczeniami w języku angielskim. Każdy tekst jest indeksowany w Central and Eastern European Online Library (www.ceeol.com) i EBSCO (www.ebscohost.com), a streszczenia w języku angielskim w Central European Journal of Social Sciences and Humanities (www.cejsh.icm.edu.pl).

Na stronie internetowej www.pz.iz.poznan.pl znajdują się spisy treści wszystkich numerów pisma od 1945 r., wykaz tomów tematycznych, a numery od 2005 r. zawierają następujące informacje: spis treści (także w języku angielskim i niemieckim), wstęp, pełny tekst jednego artykułu oraz streszczenia i abstrakty w języku angielskim. Wykaz wszystkich opublikowanych tekstów znajduje się również w *Bibliografiach „Przeglądu Zachodniego".*

Aktualnie czasopismo ukazuje się w nakładzie 500 egzemplarzy. Dociera do wielu instytucji naukowych, ośrodków analitycznych, politycznych i społecznych, bibliotek, szkół wyższych i instytucji naukowych, archiwów oraz indywidualnych czytelników w Polsce i w 25 krajach świata.

WeltTrends

Od 1993 r. Instytut Zachodni we współpracy z Uniwersytetem w Poczdamie wydaje w języku niemieckim kwartalnik z zakresu politologicznych studiów porównawczych – „WeltTrends. Zeitschrift für Internationale Politik und vergleichende Studien". Każdy numer (dotychczas ukazało się 80) poświęcony jest wybranemu blokowi zagadnień. Problematyka poruszana na łamach „WeltTrends" dotyka najważniejszych wyzwań współczesnego świata: migracji, terroryzmu, fundamentalizmu religijnego, wojen w XXI wieku, rozbrojenia, polityki bezpieczeństwa, przemian w Europie Środkowo-Wschodniej i globalizacji.

Biblioteka

Przez ponad 65 lat funkcjonowania Biblioteka Instytutu Zachodniego gromadziła bogate zbiory specjalistyczne z zakresu niemcoznawstwa i problematyki integracji europejskiej, unikatowe zespoły archiwalne, jak również dokumentację prasową. Biblioteka Instytutu Zachodniego jest publicznie dostępna – z jej zasobów korzystają przede wszystkim studenci, pracownicy naukowi, stażyści oraz dziennikarze. Oprócz udostępniania zbiorów biblioteka prowadzi również szeroko rozbudowaną informację naukową.

Podstawowy kierunek i zakres gromadzenia księgozbioru wyznaczony został przez problematykę badawczą Instytutu Zachodniego. Początkowo były to zbiory dotyczące historii Niemiec (zwłaszcza od 1871 r.), stosunków polsko-niemieckich oraz niemiecko-słowiańskich. W pierwszym dziesięcioleciu powojennym, ze względu na szczególną aktualność problematyki dotyczącej przesunięcia granicy Polski na zachód, zebrano pokaźny zbiór z zakresu historii i kultury materialnej Ziem Zachodnich, w tym Śląska, Wielkopolski, Ziemi Lubuskiej, Pomorza, Warmii i Mazur. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych nastąpiło wzbogacenie profilu księgozbioru o prace dotyczące integracji europejskiej, współczesnych stosunków międzynarodowych, w tym relacji Wschód-Zachód, zagadnień doktryn politycznych.

Obecnie biblioteka Instytutu Zachodniego gromadzi publikacje z zakresu najnowszej historii Niemiec, stosunków polsko-niemieckich, zjednoczenia Niemiec, przemian w Europie Środkowo-Wschodniej, integracji europejskiej i transatlantyckiej, spraw polskich na tle sytuacji międzynarodowej. Zbiory dotyczą zarówno politycznych, jak i prawnych, ekonomicznych, społecznych oraz kulturalnych aspektów tych zagadnień. Księgozbiór biblioteki Instytutu Zachodniego liczy obecnie około 110 tys. pozycji. Ponad 60% pozycji to prace obcojęzyczne, głównie z niemieckiego obszaru językowego, ale też angielskie, francuskie oraz w językach słowiańskich.

Ponadto biblioteka może się poszczycić bogactwem czasopism niemieckich, w tym kompletem numerów „Frankfurter Allgemeine Zeitung", „Der Spiegel" i „Die Zeit". W zbiorach biblioteki znajduje się bogaty zespół prasy ziomkowskiej w tym „Preußische Allgemeine Zeitung", „Die Pommersche Zeitung" i „Der Schlesier", a także unikatowe zbiory niemieckiej prasy okupacyjnej (1939-1945), jak „Ostdeutscher Beobachter" i „Krakauer Zeitung". Biblioteka Instytutu Zachodniego jest jedną z nielicznych w Polsce, której udało się zebrać w okresie swego istnienia tak bogatą literaturę dotyczącą problematyki niemieckiej i międzynarodowej.

W skład zbiorów specjalnych wchodzą m.in. pamiętniki pochodzące z trzech konkursów ogłoszonych przez Instytut Zachodni, a skierowanych do różnych grup mieszkańców Ziem Zachodnich i Północnych: w 1957 r. do osadników, w 1966 r. do mieszkańców, w 1970 r. do młodzieży. Niezwykle cenny jest zespół niemieckich map topograficznych (w skali 1:25000) obejmujących obszar byłego zaboru pruskiego. Ponadto w posiadaniu biblioteki znajduje się unikatowe archiwum fotograficzne Ziem Zachodnich i Północnych. Zawiera ono pozytywy i negatywy zdjęć (ok. 5500 sztuk) wykonanych w końcu lat czterdziestych. Obecnie zbiór ten stanowi żywą dokumentację powojennej rzeczywistości Ziem Odzyskanych.

Archiwum II wojny światowej

Archiwum II wojny światowej Instytutu Zachodniego to uporządkowany zbiór dokumentów i materiałów archiwalnych oraz fotografii dotyczących wojny i okupacji niemieckiej w Polsce i Europie (I939-I945). Cały zbiór liczy ponad 2500 pozycji inwentarzowych (ok. 5000 teczek) oraz prawie 7000 fotografii. Został on podzielony na pięć działów: 1) dokumenty niemieckie (I.Z. Dok. I), 2) wspomnienia, pamiętniki i relacje (I.Z. Dok. II), 3) protokoły, zeznania świadków praz sprawozdania z prac badawczych (I.Z. Dok. III), 4) fotografie (I. Z. Dok. IV), 5) dokumenty wytworzone po 1945 r., opracowania oraz materiały prasowe. Ponadto wydzielone zasoby Archiwum zawierają: zbiór materiałów i dokumentów dotyczących strat inteligencji polskiej w latach II wojny światowej oraz konspiracji wielkopolskiej 1939-1945.

Każdy z działów posiada inwentarz archiwalny oraz opracowany dla całości zbiorów inwentarz rzeczowy. Komplet wszystkich inwentarzy znajduje się w czytelni biblioteki Instytutu. Tutaj można zamawiać dokumenty do wglądu, a po uzyskaniu zgody możliwe jest wykonanie ograniczonej liczby kopii wybranych archiwaliów.

KONTAKT

Instytut Zachodni
ul. Mostowa 27
61-854 Poznań
tel. (+48) 61 85 27 691
fax. (+48) 61 85 24 905
email: izpozpl@iz.poznan.pl
www.iz.poznan.pl

Wydawnictwo i redakcja „Przeglądu Zachodniego”
email: wydawnictwo@iz.poznan.pl
tel. (+48) 61 85 22 854

Biblioteka
email: biblioteka@iz.poznan.pl
tel. (+48) 61 85 31 786
fax. (+48) 61 85 24 905

Zamówienia publikacji i prenumerata „Przeglądu Zachodniego”
e-mail: olszewska@iz.poznan.pl
tel. (+48) 61 85 27 691 w. 215